

ken. De gelegenheid dit te doen op Franschen bodem — niet onwaarschijnlijk door het hoofdbestuur met bepaalde intentie geboden — had den geestdriftigen Germaans iets meer zelfbeperking moeten doen betrachten. Zijn wat al te vurig betoog gaf echter aanleiding tot een discussie over den invloed van het Calvinisme, welke discussie, hoewel kort, den geest der Conferentie eigenaardig afteekende.

Drukbezochte openbare samenkomsten werden in de verschillende kerkgebouwen viermaal gehouden. Onderwerpen waren: de jeugdbeweging, evangelisatie en zending. Een avond spraken Prof. Choisy uit Genève en Prof. Barnaud uit Montpellier over Zwingli. Op den laatsten avond had een afscheids-samenkomst plaats, waarbij schrijver dezes als laatste spreker het woord voerde. Op een namiddag ontving het Gemeentebestuur de leden der Conferentie ten stadhuis. Namens de stedelijke overheid deed, aangezien de burgemeester, een Protestant, ongesteld was, een der wethouders het woord. Deze, hoewel Roomsche, sprak op hartelijke wijze over de taak van 't Christendom tot bewaring van den vrede. Niet minder vermeldenswaard is de toespraak, daarna gehouden door den afgevaardigde van 't district, het parlementslid Reille-Soult, eveneens Roomsche, die in een van Fransche welsprekendheid fonkelend betoog dezelfde gedachte met vuur ontwikkelde.

Interessante momenten voor ons, die de Conferentie bijwoonden. Maar, zal men zeggen, hoe is nu uw oordeel over het geheel? Hebt ge geen critiek? Wellicht zal de opsomming van de veelheid der onderwerpen u den indruk van het teveel hebben gegeven. We willen het niet tegenspreken. Het program scheen niet voldoende doordacht en naar de leidende gedachten gegroepeerd. Vooral deed dit de gelegenheid voor dieper gaande discussie ontbreken.

Voor de toekomst, die we de Presbyteriaansche Alliantie toewenschen, zouden we meer lijn, vooral meer belijning naar het Gereformeerd beginsel willen betrachten zien.

We willen hier echter deze critiek niet verder uitwerken. En we mogen niet aan de critiek het laatste woord laten. Want er was in het samen-zijn bezieling en stichting, die ons hart verwarmde.

Niet het minst denk ik daarbij aan een bijeenkomst ter herdenking van de dagen der vervolging.

Op de bergen had een openlucht-samenkomst plaats. Bij de Pierre Plantée, de plaats waar Corbière le Sicardie in 1689 om zijn geloof werd omgebracht, aan welke gebeurtenis een monument van graniet is gewijd, waren uit den ganschen omtrek van de streek, waar een belangrijk deel van de bevolking steeds Protestantisch bleef, honderden bijeengekomen. Diep trof het ons gemoed, toen we de samenkomst aanvingen met het zingen door alle aanwezigen van Psalm 68:1 en 2 op de ook in onze kerken gebruikelijke wijze!

Zoo mochten we daar in het verre land samen uitroepen, wat ook voor onzen tijd zoo noodig is te verwachten, dat „de Heere zal opstaan tot den strijd”. En we mochten met de geloovigen van alle landen als „het vrome volk in God verheugd” samenstemmen:

Bereid den weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt.
Zijn Naam is Heer der Heeren.

A. J. L. VAN BEECK CALKOEN.

Ina Boudier-Bakker en haar werk.

V.

De behandeling van het onderwerp „Ina Boudier-Bakker en haar werk” vervolgende en aansluitend bij wat ik in het vorig artikel zeide over de psychologische kracht van haar romans, wijs ik thans op „Bloesem”, de pendant van „Kinderen”, en op „Het Spiegeltje”, als belangrijke punten in de ontwikkelingslijn. Het eerstgenoemde nu ter zijde latend, omdat „Kinderen” dit genre besproken is, vestig ik de aandacht vooral op het tweede boek, weer een roman, maar nu van ander karakter dan „Armoede”, n.l. een emancipatiroman.

„Kan geen verwondering wekken, dat Ina Boudier-Bakker ook over deze materie geschreven heeft en evenmin — ik zeg dat met het oog op de critiek, die op dit boek geoefend is — dat zij er zóó over geschreven heeft. In Marianne Roske, de hoofdfiguur, heeft de Schrijfster haar kijk gegeven op de quaestie, die de emancipatiroman aan de orde stelt: de vraag naar de levensbevrediging van de moderne jonge vrouw. En dan zien we haar oordeel hier weer als opomwonden oerlijk, tegenover de talloze verworpen voorstellingen die we elders in de romanliteratuur vinden. Marianne is zangeres van internationale beroemdheid: een bloemenrijkdom wordt om en over haar uitgestrooid zoovaak ze optreedt. Maar gelukkig is ze desondanks niet. Haar heele hart gaat uit naar Koen, en in hem naar het gezin en de gezinszorg. Midden onder een concert-triomp kan ze de hunkering voelen naar een huiskamer met een paar kinderen en

die hunkering is zoo groot, dat ze haar werkelijk bestaan als lichtloos en ellendig ziet. Geestelijke armoede dus weer, ook bij de moderne werkende vrouw. Maar — ik zei het eerder — Ina Boudier-Bakker gaat verder. Ze wijst ook aan, dat men toch in de armoede niet hoeft te verkommen, zoo men zichzelf slechts te overwinnen weet.

Koen, de man naar wien Marianne's hart uitgaat, is getrouwd en, hoe groot ook zijn liefde voor haar is geworden, hooger stelt hij zijn plicht. En zoo wordt de liefde voor Marianne een illusie. Maar nu vergaapt ze niet in uitzichtloze ellende, doch na een periode van begrijpelijken strijd, zoekt en vindt ze den levensinhoud in haar werk en haar bestaan. En zoo is „Het Spiegeltje” weer heel kenmerkend een boek van Ina Boudier-Bakker in de analyse van het „geval”, zoowel als in de oplossing.

Maar — ik wees er reeds op, toen ik een overzicht gaf van het werk der Schrijfster — dit boek staat ook weer aan den ingang van een nieuwe groep van geschriften, die, waarin we den laatste trek van het beeld der Schrijfster vinden.

De geschiedenis van Marianne Roske toch is de duidelijke demonstratie in verhaal-vorm van de meening, dat voor een vrouw alleen werkelijke levensbevrediging te vinden is in de vervulling van de taak, die voortvloeit uit het moederschap. In haar diepste zijn, aldus Ina Boudier-Bakker, is een vrouw moeder, haar heele ziel, gansch haar wezen is aangelegd op dat wondergeheel van sentimenten, dat ligt opgesloten in het moeder-zijn. En die gedachte is het, die ze scherp en onomwonden, zooals zij dat doet, poneert in al haar volgende geschriften: „de Moderne Vrouw en haar tekort”, „Moeders”, „Springvloed”, „Twee Voeten”, „De Klop op de Deur”.

Daarmee dan ontbloeit voor ons oog een derde, rijkkleurige bloem in den tuin van haar werkzaamheid, een bloem, die we al aanstonds in haar werk hebben zien knoppen. Want, als ik u er op wijs, stemt ge het mij toe — heel haar werk door, van het eerste boek af, zien we de moeder-figuur. Die is er, altijd en overal. Zwak eerst nog in de Moeder uit „Het Verleden”, de moeder uit „Wat komen zal”, de moeder uit „Het beloofde land”, maar dan allengs groeiend tot een in-liefdesterke, rijke, overwinnende figuur, in de moeder uit „Het hoogste recht”, in de moeders uit „Ongevoeten dingen” (de schets „Hagar”), en „De Straat”.

— En dan zien we in de laatste geschriften die moeder-gestalte alléén; naar haar groeit ten slotte heel de werkzaamheid van deze Schrijfster toe. Want, als omstreeks 1920/1921 de emancipatie-gedachte verworden gaat tot een pleiten voor zelfbestemmingsrecht, slingert ze haar temperament-vole brochure „De Moderne Vrouw en haar tekort” de wereld in, die, na een vlammend betoog over de armoede van de moderne vrouw (daar heeft men weer de geestelijke armoede) eindigt met de woorden: „de geest der moeders is het, die de wereld maakt”. En als die brochure veel stof opjaagt en veel tegengeschrijf uitlokt, komt ze met de novelle „Moeders”, waarin ze met helle kleuren teekent, hoe iedere vrouw moeder is in haar eigenlijkheid, niet slechts Tea Lamers, de om het moederschap dwingende hoofdfiguur, maar al de vrouwen uit het door kinderziekte bezochte dorpje. En in „Twee Voeten” betoogt ze hetzelfde, kalmer wel, maar niet minder indringend, zoogood als in meer dan één figuur uit „De Klop op de Deur”.

En zie nu eens, na dit alles, de groote lijnen van het beeld dezer Schrijfster: ze analyseert het leven, ziet overal de donkere plekken van leegte en vergeling — maar zet centraal de moeder en het kind, dat is, ze wijst aan, dat de volle, koesterende levenswarmte te vinden is in en te putten is uit de echte, wezenlijke verhouding van moeder en kind. Want in de liefde en de zorg voor het kind is het leven der moeder rijk en vol, en uit die liefde put het kind, straks man of vrouw, de kracht, om in het leven gelukkig te zijn.

Om dit thema groepeeren zich al de vele figuren die we in het werk van Ina Boudier-Bakker vinden.

In allerlei verhoudingen teekent ze het leven zonder deze liefde of de sterke kracht daarvan in het verleden, die den ouderdom overglanst. Typisch b.v. is de figuur van de oude vrouw, die is verward omdat ze gebrek geleden heeft aan liefde en niet de gelegenheid heeft gehad liefde te geven. Zie maar de domineesvrouw uit „De Straat”, de fabriekseigenares uit „Machten” (schets Angst), de oude moeder uit „Ongevoeten dingen” (schets Een pleit). Typisch is ook de figuur van het kind, dat moederliefde ontbeert: Dirk uit „Kinderen”, de onderwijzersdochtertjes uit „Bloesem” en daartegenover het kind, dat de koestering van die liefde als bezit heeft leeren kennen („de Oudste” en „Jetje” uit „Kinderen”). Ik noem ook in dit verband weer „De Klop op de Deur”, dat van beide kinder-gestalten meer dan één voorbeeld geeft, zooals het ook de verschillende moeder-figuren kent. In den breede heb ik hierover gehandeld in het Januari-nummer 1931 van het tijdschrift „Stemmen des Tijds”, zoodat ik den lezer, die de gegeven karakteristiek op dezen roman wil toegepast zien, daarheen verwijst.

Als ik dan nu, nadat we de geheele ontwikkelingslijn der Schrijfster hebben gevolgd, tot een samenvatting moet komen, die het karakter van haar werk aangeeft, dan is het deze: Ina Boudier-Bakker is de Auteur die de geestelijke armoede teekent, als oorzaak daarvan aanwijst gebrek aan liefde en daaruit voortkomende levensleegte, en als remedie noemt het moederschap van de vrouw op de basis van een gezond en gelukkig huwelijksleven. Want „de geest der moeders is het, die de wereld maakt”.

Misschien zegt iemand: dan heeft deze moderne Schrijfster toch weinig moderns.

Inderdaad, Ina Boudier-Bakker heeft weinig moderns. Want de moderne mensch, die poseert als denker en, prat op de wonderen der techniek, het air heeft van wereldveroveraar, is allermint van geestelijke armoede overtuigd, erkent bij zichzelf ook niet het gebrek aan liefde, waarvan zij spreekt en wil heelemaal niet weten van het moederschap als hoogste vervulling van het vrouwenleven, noch ook van het huwelijk als levensbasis.

Neen, voor lezeressen, die alleen genieten kunnen als ze worden binnengeleid in een milieu van bibelots, bonbons, parfums, of in de zweele atmosfeer van een chic restaurant of een dancing-palace — voor zulke lezeressen heeft het werk van Ina Boudier-Bakker geen bekoring. Zij kunnen beter zich vinden in de romans van Mevr. van Ammers-Küller of Willy Corsari.

En ook in dit opzicht heeft Ina Boudier-Bakker niets moderns, dat ze niet werkt met de literaire confetti van dezen tijd: Freudianisme, citaten uit een of anderen Franschen dichter of schrijver, quasi-philosophisch gepraat over het leven en de levensverschijnselen.

Van al die roman-foefjes die evenzovele speculaties zijn op publieke waardeering, wil zij niet weten. Want — en dat verklaart alles — ze drijft niet met den stroom van het moderne leven mee, maar ze zet er zich schrap tegen in en dat te meer, naarmate het moderne leven moderner wordt.

Armoede is dat alles voor haar — geestelijke armoede. — Met haar onverbiddeijken waarheidszin ziet ge onder al die fonkelende en ruischende uiterlijkheid de geestelijke verkommenheid, den honger naar levensinhoud. En daarom heeft ze voor het moderne geslacht meer betekenis, zal ze ook in het geheel der latere nederlandsche literatuur een blijvende plaats behouden, dan de Auteurs, die naar de moderne levenshouding zich in hun werk hebben georiënteerd.

C. T.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Jeugd en Jeugdbeweging.

III.

Het cultuur-element in de moderne Jeugdbeweging. I.

Wij moeten echter nog breder en dieper op dit verschijnsel, aangeduid door den term: „moderne jeugdbeweging” ingaan. Immers, reeds in den naam ligt opgesloten, dat deze beweging in onlosmakelijk verband staat met den modernen tijd. Zij is een teeken van onzen tijd en zal haar vruchten ook hebben voor de toekomst.

Wij spreken van den „modernen” mensch en van het „moderne” denken en gevoelen, zoo ook van de „moderne” Jeugdbeweging. Waar de „moderne” Jeugdbeweging een teeken is van den „modernen” tijd en van het „moderne” denken, voelen en willen, zullen wij om haar te verstaan allereerst moeten vaststellen het karakter van dezen onzen „modernen” tijd. Dit is geen gemakkelijke taak. Allereerst heeft men opgemerkt, dat alle cultuurhistorische termen, en dat is ook deze, lijden aan inflatie, aan opblazing. „Toch, wij ervaren het, er is zoo iets als de geest van een eeuw, de geest van den tijd, dien wij overal ontmoeten, iets, dat beslag legt op het denken en willen van de menigte, dat spreekt uit de kleding, dat ons tegemoet komt in het lied, dat de publieke opinie beheerscht, de vreugd in het leven leidt, dat het ideaal ons biedt en als ideaal gegrepen wordt, dat zich inzonderheid uit in de zonden der eeuw.”¹⁾

Men heeft getracht deze onze eeuw nu te kenschetsen, om zodoende het „Leitmotiv” van alle beweging van onze dagen te kunnen aangeven en daarnaar de verschijnselen te kunnen beoordeelen. Wat is nu dit kenmerk? Er is gezegd, dat het kenmerk dezer eeuw is, dat zij geen kenmerk heeft. Een wirwar van verschijnselen treft ons oog. Dat is dus eigenlijk gezegd: onze eeuw is de chaos, de anarchie, de ontbinding. Zoo komen we op de lijn van Spengler's suggestief boek: „Der Untergang des Abendlandes”. Dr H. Colijn noemde onzen tijd den tijd van het razende tempo.

Er zijn echter anderen, die zich niet tot het negatieve bepaald hebben, maar een positief kenmerk hebben trachten

aan t
tijd te
uitges
schijn
menigv
ningen
merken
natuurl
wikkeli
ontwik
leven i
tiek, u
livism
gen zij

Dr
ons in
twee
hem s
Er is
voelen
tweesp
wetens
Er i
dat he
bracht
het on
van a
weten
selen.
nis van
schap
en geh
gedach
weet h
En de
maakt
andere
daarbij
den in
de ma
Machte
des Le
vom F
fluss d
natuwr
kelsche
„die S
wald
Abend
zaak s
Christe
wörter
Benfey
Echt
zoo gr
nen, r
nieuw
nu he
unbed
eigner
gleich
eine J
in der
gung
Jugend
lebens
ist im
wegun
regte
Ho
waar
woord
verloot
in die
zelve
gaan,
beis
engu
gang
en ze
Dit R
„Is or
ger?”
volgen
1. I
zedelij
is dar
2. E
3. E
meent
is te
4. W
ring
5. E
der je
hande
tijden
den g
6. E
tueel
Een
clus
volger
1. E
jeugd
met d
zoover
2. E
ander